

Randvere Kooli ainekava	Ainevaldkond: elu-ja toimetulekuõpe	Õppeaine: elu-ja toimetulekuõpe
TOIMETULEKU ÕPE		
Kooliaste: I-III arengutase		
Õppeaine kirjeldus:		
Elu- ja toimetulekuõppe eesmärk on õpilaste kehaline, vaimne, sotsiaalne ja emotsionaalne areng. Elu- ja toimetulekuõppes käsitletavad teemad on seotud õpilase igapäevaeluga koolis, kodus ja ümbritsevas keskkonnas. Need teemad moodustavad õppetöö telje ja on ainetevahelise lõimingu aluseks. Õppimine ja harjutamine toimub võimalikult reaalses keskkonnas ja elulistes olukordades. Õpilasi suunatakse võimalikult aktiivselt tegevustes osalema ja omandatud oskusi erinevates olukordades ja tegevustes kasutama. Õpilasi kaasatakse võimalikult palju tegevuste kavandamisesse, suunatakse tegema valikuid ja oma tegevust kommenteerima. Õpetamisel kasutatakse õppemänge, igapäevaelu esemeid ja igapäevaelu nähtuseid ning nüüdisaegseid infotehnoloogilisi vahendeid. Õpetamisel arvestatakse konkreetse õpilase lähimat arenguvalda, huve, sotsiaalset keskkonda.		

Õpetus toetab ja suunab õpilase arengut ning võimalikult iseseisvat toimetulekut ja osalemist kodanikuühiskonnas, kus on tagatud sotsiaalne kaitse ja juhendamine.

Õppe tulemusena kujuneb õpilasel

- positiivne minapilt,
- ümbritseva keskkonna võimalikult adekvaatne mõistmine,
- eetiline käitumine,
- algatusvõime,
- esmased tööoskused ja -harjumused,
- kehaline aktiivsus
- arusaamine tervise hoidmise tähtsusest,
- mängu-, õpi-, eneseteenindus- ja sotsiaalsed oskused ning
- teadmised iseendast ja oma kehast.

ÕPITULEMUSED JA ÕPPESISU

I arengutase

Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel, ärgitatakse osalema praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus. Tähelepanu pööratakse kontaktile ja koostevõimele täiskasvanuga, oma välimuse ja õppevahendite korrashoiule. Õpilane kohaneb uute inimestega enda ümber ja uue keskkonnaga. Õpetuse põhitaotluseks on õppimiseks vajalike baasoskuste omandamine koostevõime ja matkimise tasandil. Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Oluline on, et õpetamine toimuks võimalikult reaalses praktilistes situatsioonides. Väga oluliseks tuleb pidada eneseteeninduse alusoskuste õpetamist praktilises tegevuses.

II arengutase

Rõhuasetus on suhte MINA-MEIE teadvustamisel. Õpilane õpib mõistma õpilase rolli. Endiselt on oluline välimuse ja õppevahendite korrashoid. Õpetuse põhitaotluseks on kujundada esimesel arengutasemel omandatud baasoskuste harjumuslik sooritamine tuttavas situatsioonis. Arendamist vajab tegevusega kaasnev suhtlemine, oma tegevuse kommenteerimine. Suureneb õpilaste iseseisvus ja vastutustunne. Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Võimaluse korral toimub õppetöö praktilistes elulistes situatsioonides väljaspool klassiruumi/koolimaja. Õpetamine toimub kontsentrisuse printsiipi järgides. Tundides käsitletakse sama teemade ringi jääb samaks eelnevatel õppeaastatel õpituga, kuid suurenenud on teadmiste maht ja tõusnud raskusaste.

III arengutase

Rõhuasetus on MINA-MEIE teadvustamisel suhetes kodukoha ja oma tegevusega. Õpetuse põhitaotluseks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevases elus, kujundatakse lihtsa töö oskusi. Õpilane kommenteerib oma tegevust suunatult verbaalselt / alternatiivsete vahenditega. Õppetöös

rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse valdavalt praktilisi tegevusi. Õppetöö toimub võimalikult sageli praktilistes elulistes situatsioonides väljaspool klassiruumi/koolimaja.

MINAPILT - õpitulemused

I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: • teab enda nime ja reageerib sellele ning tunneb end ära fotodelt; • teab enda sugu; • tunneb pereliikmeid ja teisi talle olulisi inimesi; • teab oma elukohta; • tunneb enda kehaosi, osutab nimetamisel neile ja nimetab neid; • täidab hügieeninõudeid abiga; • maitseb erinevaid toite;	Õpilane: • teab olulisi andmeid enda kohta; • teab enda sünnipäeva, vanust; • kasutab suunatult igapäevaelus vajaminevaid isiklikke dokumente; • teab endast lähtuvalt oma pereliikmete sugulusastet ja nende nimesid; • teab pereliikmete ameteid; • määratleb end kuuluvana kindlasse gruppi (klass, sõpruskond jne); • teab oma kodu ja kooli aadressi;	Õpilane: • teab, oskab leida ja kasutada vajalikku infot isiklikest dokumentidest, kasutab igapäevaelus vajaminevaid isiklikke dokumente; • teab oma pere olulisi perekondlikke sündmusi ja sõprade sünnipäevi; • teab endast lähtuvalt oma pereliikmete sugulusastet, nende ja lähedaste ametit; • teab oma rahvust ja kodakondsust, oma põhiõigusi ja kohustusi;

• märkab suunamisel enda põhiemotsioone; • osaleb erinevates füüsilistes tegevustes; • oskab tuttava eseme ja õppevahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile; • sooritab suunamisel lihtsamaid töövõtteid; • osaleb suunamisel lihtsamates kodutöodes; • tegutseb tuttavates olukordades põhimõttel tohib - ei tohi.	• teab kehaosi ning nende otstarvet; • meeldetuletamisel täidab hügieeninõudeid; • hoolitseb meeldetuletusel enda välimuse eest; • tunneb õpitud tervislikke eluviise söömise ja liikumise osas; • tunneb ära oma põhiemotsioonid ja suunamisel reguleerib oma käitumist; • märkab ja tunneb ära kaaslaste põhiemotsioone, reageerib suunamisel neile sobivalt; • osaleb jõukohastes kodutöodes; • hoiab korras oma koolitarbed; • teeb vahet oma ja võõrastel asjadel, käitub vastavalt; • oskab tuttava esemega või töövahendiga tegutseda vastavalt selle otstarbele ning	• planeerib suunamisel tulevast elukohta; • omab algteadmisi inimese organismist; • teab inimese elukaart, on teadlik kehalistest muutustest lapse- ja nooruki-, täiskasvanu- ja vanurieas; • täidab hügieeninõudeid; • hoolitseb enda välimuse ja puhtuse eest; • teeb endale toidu valimisel tervislikke valikuid; • valib endale meelepärase/sobiva kehalise tegevuse; • on teadlik ja annab vajaduse korral teada enda tervislikust seisundist; • kontrollib enamasti oma põhiemotsioone; • teeb vahet omandisuhetel oma - võõras - meie, käitub vastavalt;
--	---	--

	valib vastavalt tegevusele õige töövahendi • sooritab igapäevatoiminguid suhteliselt iseseisvalt, oskab vajadusel paluda abi; • hindab tegevusi põhimõttel meeldib - ei meeldi, oskan - ei oska, tahan - pean.	• teeb jõukohast tööd kodus ja koolis; • tuleb toime enese teenindamisega; • märkab ja abistab teisi igapäevatoimingutes; • oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle otstarbele ja tegevuse eesmärgile; • hindab tegevusi põhimõttel õige - vale, meeldib - ei meeldi, tahan - teen, peab - teen, tahan - ei tohi - ei tee.
MINAPILT - õppesisu		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Mina. MINA osaleja praktilises tegevuses Oma nime äratundmine ja sellele reageerimine. Enda nime ütlemine/viiplemine/ märgi näitamine vms.	Mina. Suhted MINA/MEIE, MINA/ ÕPILANE Enda vanuse teadmine. Olulised dokumendid ja nende kasutamine. Dokumentidele kirjutatud informatsioon. Abiga õpilaspileti, ühistranspordikaardi kasutamine.	Mina. MINA/MEIE suhetes kodukoha ja tegevusega Enda vanuse teadmine. Võrdlemine noorem - vanem. Kaal ja pikkus. Võrdlemine kergem - raskem, pikem - lühem.

Oma nimesildi äratundmine. Näidise alusel oma nime moodustamine välja lõigatud tähtedest. Kaaslaste ja õpetajate nimede tundmine, oma nime teistelt eristamine. Lähisugulaste nimede teadmine. Fotolt enda, kaaslaste, lähisugulaste äratundmine. Enda ja kaaslaste soo teadmine.	Enda ja kaaslaste välimuse kirjeldamine, sarnasuste ja erinevuste märkamine. Sarnasused ja erinevused poisi ja tüdruku vahel.	Isiklike andmete (nt ees- ja perekonnanimi, vanus, sünniaeg, aadress jms) teadmine. Ametiasutustes isiklike andmete edastamine. Õpilaspileti, ühistranspordikaardi, ID-kaardi, puudega isiku kaardi jms kasutamine. Esmased teadmised andmekaitsest. Enda neiuna või noormehena defineerimine. Teadmine kehalistest muutustest lapse- ja nooruki-, täiskasvanu- ja vanurieas.
Inimese organism. Erinevad kehaosad ja nende põhifunktsioonid. Kehaosade asukoht. Kehaosade nimetused passiivses ja aktiivses sõnavaras.	Inimese organism. Meeleelundid, nende põhifunktsioonid ja nende tähtsus. Elutähtsad organid ja nende funktsioonid. Terve ja haige lapse/ inimese tunnused.	Inimese organism. Luud ja lihased, nende ülesanded. Liikumise tähtsus igapäevase täisväärtusliku elu osana. Süda, veresooned ja veri, nende ülesanne. Vereringe. Hingetoru ja kopsud, nende ülesanne. Hingamine. Söögitoru, magu ja soolestik. Toidu teekond. Nahk, juuksed ja küüned, nende ülesanded. Iseloomulik välimus. Aju ja närvid, nende ülesanne.

		Suguorganid, nende ülesanne. Suguorganite hügieen. Seksuaaltervis. Seksuaaleluga seonduvad ohud, nendest hoidumine. Rasestumine ja sellest hoidumise võimalused. Rasedus, sünnitamine. Muutused inimese kehas elutsükli jooksul.
Tervislikud eluviisid. Ilma ja tegevusega sobiva riietuse, jalanõude koostevuses valimine ja kandmine. Märku andmine, kui riietus ja jalanõud on väikesed/ suured, mugavad/ ebamugavad, märjad, määrdunud jms. Tervisliku ja mõõduka toidukogusega harjutamine. Toidu valiku laiendamine. Ärkveloleku ja une režiimi kujundamine ja hoidmine. Liikumismängudes, jalutuskäikudel, matkadel osalemine.	Tervislikud eluviisid. Rõivastuse ja jalatsite suunatud valik vastavalt ilmale ja tegevusele. Tervislike eluviiside suunatud järgimine ja kahjulikest harjumustest hoidumine. Puhkepauside suunatud pidamine nutiseadmete kasutamisel. Külmetushaigustest hoidumine. Tervislik ja ebatervislik toit, nende eristamine, valik. Toidupüramiidi järgi söömisharjumuste jälgimine. Tervisliku toidutaldriku koostamine näidise alusel.	Tervislikud eluviisid Hingamise tervishoiu põhinõuded. Ruumide tuulutamine, koristamine. Kahjulike harjumuste mõju organismile (suitsetamine, alkoholi jm tarvitamine). Naha hooldus, naha kaitse. Nahahaigused, parasiidid. Nutiseadmete kasutuse ajaline jälgimine, puhkepauside pidamine. Nakkushaigused ja nende profülaktika. Arsti poole pöördumine. Tervislik toitumine: toidupüramiid, toidukorrad – ja kogused, söömiskultuur.

	Töö/ liikumise ja puhkuse vaheldumine. Päevarežiimi vajadus ja selle hoidmine. Liikumispauside sooritamise näidise või piltliku instruksiooni näitel - sirutuspausid, harjutused silmade jaoks jms.	Taimne toit ja loomne toit. Mitmekülgne toit. Vitamiinide vajadus. Ülekaalulisus ja rasvumine - nende ohud ja ennetamise võimaluse. Dieet, selle liigid, vajadus ja ohud. Tervislike eluviiside järgimine. Tutvumine sportimisvõimalustega (vabaajakeskused, avalikud spordiplatsid jms). Kehaliste harjutuste ja füüsilise töö tähtsus. Kehalise töö ja spordi tähtsus südame tugevdamisel.
Emotsioonid. Rõõmus, kurb, tõsine, vihane, solvunud, hirmunud. Enda põhiemotsioonide suunatud märkamine ja reguleerimine koostegevuses. Koostegevuses põhiemotsioonide äratundmine fotodel ja piltidel.	Emotsioonid. Enda emotsioonide märkamine, oma tunnete väljendamine aktsepteeritaval viisil. Emotsioonide reguleerimine suunamisel õpitud viisil. Enda abivajaduse märkamine. Abi küsimine. Põhiemotsioonide märkamine, äratundmine kaaslastel ja nende emotsioonidele suunatult reageerimine. Põhiemotsioonide äratundmine piltidel.	Emotsioonid. Enda emotsioonide märkamine ja reguleerimine vastavalt olukorrale. Enese meeleolu kontroll ja reguleerimine tegevuste abil (muusika kuulamine, kunstilised tegevused, eraldumine jms). Kaaslaste emotsioonide märkamine ja neile reageerimine. Kaaslase abivajaduse märkamine, abi pakkumine. Andestamine, andeks palumine. Emotikonid. Emotikonide kasutamine suhtlemisel.
Sõprus.	Sõprus.	Sõprus.

Klassi- ja koolikaaslased, nendega koos õppekäikudel, kooli üritustel viibimine. Suunatud sõprussuhete loomine.	Mõistmine, et erinevate inimestega (pereliikmed, sõbrad, tuttavad, võõrad) peab käituma erinevalt. Sõprussuhted ja nende hoidmine. Kaaslase abivajaduse suunatud märkamine, abistamine.	Sõprus- ja lähedussuhted. Üksteisele meeldimine, armumine, oma tunnete avaldamise võimalused, teiste tunnete (sh vastamata armastuse) aktsepteerimine ja nendega toimetulemine. Kooselu. Abiellumine. Lahutamine.
Perekond. Perekonnaliikmete tundmine ja nimetamine, fotodel leidmine: ema, isa, vanaema, vanaisa, õde/vend. Perekonnaliikmete nimede äratundmine, nime ütlemine/ viiplemine/ märgi näitamine vms. Peretraditsioonid. Enda, lähisugulaste ja kaaslaste sünnipäevade tähistamine. Õnnitluskaardi ja/ või kingituse meisterdamine.	Perekond. Lähisugulaste tundmine (onu, tädi jne). Erinevas vanuses inimesed, üksteise abistamine. Peretraditsioonid. Perega ühisüritustel osalemine (isade-, emadepäev, jõulud koolis jms). Tähtpäevade puhul õnnitlemine. Õnnitluste vastuvõtmine. Poest õnnitluskaardi ja/ või kingituse valimine.	Perekond. Inimese elukaar. Sünd, kasvamine: imiku-, väikelapse-, noorem kooliiga, nooruki- ja täiskasvanuiga. Vanusega kaasnevad kehalised ja tervisega seonduvad muutused. Iseenda ja lähedaste positsioneerimine elukaarel. Kooselu, abiellumine, perekonna loomine. Rasedus. Lapse sünnitamine. Lapsevanemaks olemine ja lapse kasvatamine. Vananemine, surm, matused. Peretraditsioonid. Pere ja sõprade oluliste sündmuste meelespidamine ja nende puhul õnnitlemine. Õnnitluste vastuvõtmine. Traagiliste sündmuste puhul kaastunde avaldamine, kaastundeavalduste vastu võtmine.

		Poest õnnitluskaardi ja/ või kingituse ostmine.
Kodu. Kodumaja äratundmine õues liikudes ja fotodelt. Elamine ja ehitised linnas ja maal. Ruumid korteris/ majas. Ruumide kasutamise eesmärgid, sisustamine. Mööbel, mööbliesemete nimetused passiivses ja aktiivses sõnavaras.	Kodu. Kodune aadress. Korter/ maja, erinevad ruumid/ hooned. Korrused majas. Oma tuba, selle sisustamine/ kujundamine.	Kodu. Oma kodu (vanemate juures, toetatud elamine jms). Kodu sisustamine, mööblikauplused ja nende sortiment. Taaskasutus, teise ringi mööbel. Kodu vanal ajal ja tänapäeval. Materjalid, millest majad on ehitatud (kivi, puu vms). Erinevad ehitised. Majad jm ehitised erinevates riikides. Võrdlemine ehitistega Eestis.
Eestimaa, eesti keel, eesti rahvus ja kombed. Eesti rahvuskombed läbi aja. Aastaring rahvakalendris. Emakeel. Eesti kirjanike luuletuste kuulamine. Eesti muinasjutud, nende kuulamine. Lihtsate dramatiseeringute jälgimine.	Erinevad rahvused. Erinevad rahvused klassis, koolis, kohtumised kooli külalistega. Teretamine erinevates keeltes. Teises keeles räägitud jutu ja laulude kuulamine. Eesti tuntud lastekirjanikud, nende loominguga tutvumine. Eesti kirjanike luule esitamine koos õpetajaga.	Erinevad rahvused ja rassid. Inimestevaheliste rassiliste erisuste märkamine ja aktsepteerimine. Erinevate maade luuletuste, juttude ja muinasjuttude kuulamine, esitamine. Lühilavastused luuletuste ja juttude põhjal.

	Muinasjuttude kuulamine, jutustamine pildiseeria toel. Lühilavastuste esitamine õpetaja suunamisel. Eesti ja teiste maade rahvaste kombestikuga tutvumine, sarnasuste ja erinevuste leidmine. Erinevate maade lastekirjandus. Muinasjutud.	
Ametid ja tööharjumus. Tutvumine elukutsetega, millega õpilane igapäevaselt kokku puutub: õpetaja, koristaja, bussijuht, arst, müüja jms. Nende töökohad, peamised tööülesanded. Vastavasisulised rollimängud ja õppemängud (lotod, memoriin, pusled jms). Koristaja tööülesanded koolis. Koristaja töö matkimine klassis mängulises tegevuses ja elulises situatsioonis. Koostegevuses klassi korrastamisel ja koristamisel osalemine. Suunamisel oma töökoha korrastamine. Isiklike töövahendite karbi paigutamine selleks ettenähtud kohale.	Ametid ja tööharjumus. Tuttavad elukutsed: müüja, õpetaja, koristaja, kokk, bussijuht, arst, medõde, ehitaja, müüja jms. Nende töökoha, töövahendite ja tööülesannetega tutvumine. Ema/ isa töökoht ja amet. Erinevad tööd ja ametid, mis mulle meeldivad/ei meeldi; mida on vaja teha. Vastutus. Korrapidaja tööülesannete jaotamine ja täitmine. Jõukohased tööd koolis: korrapidamine koolis ja klassis, koolihoovis sügisel ja kevadel lehtede riisumine, talvel lume koristamine jms. Meeldetuletamisel tuttavate koristustööde iseseisev sooritamine. Tolmu pühkimine.	Ametid ja tööharjumus. Kodukoha lähedal asuvad ettevõtted ja asutused. Õpilasele jõukohased ametid, nt koristaja, pesumasinist, haljastustöötaja, majahoidja, köögitööline, laadija, sulane jms. Nende ametite tööülesanded. Töö vajadus ja põhjused, miks inimesed töötavad. Tutvumine jõukohaste ametitega: koristaja, aedniku abi, koka abi, erinevad hooaja ja abitööd jne. Korrapidaja ülesannete järjestamine. Ülesannete jaotamine koristustöödel. Töötegemiseks vajalike oskuste omandamine, omandatud oskuste ühendamine ahelaks. Praktilisel tööharjutusel osalemine.

Suunamisel korrapidaja lihtsamate ülesannete täitmine (nt tahvli puhastamine, PCS piltide äravõtmine, klassis olevate laste piltide leidmine, juhendamisel ilmakalendri täitmine jne). Tutvumine erinevate koristamisel kasutatavate töövahendite ja nende otstarbega (nt lapp, hari, kühvel, luud, mopp, ämber). Juhendamisel erinevate tuttavate töövahendite kasutamine. Koostegevuses mööbli paigutamine klassiruumis sobivale kohale. Lühiajaline keskendumine tööprotsessile, koostegevuses töö lõpuleviimine (nt lapiga tolmu pühkimine). Koostegevuses eeskuju järgi hügieeni- ja ohutusnõuete järgimine. Lihtsate piltskeemide suunatud lugemine ja koostegevuses järgimine. Koostegevuses lihtsa töö kavandamine esemete ja/või pildimaterjali abil (nt igapäevaelu esemed, fotod, PCS pildid, piktogrammids vms).	Põranda pühkimine. Põranda pesemine mopiga. Tahvli, laudade ja uste pesemine. Tuttavate koristusvahendite kasutamine ruumide koristamisel. Toataimede eest hoolitsemine. Lillede kastmine meeldetuletamisel. Verbaalsel suunamisel mööbli paigutamine klassiruumis õigele kohale (nt peale koristamist, klassi pidu vms). Lühiajalise töö või õpilasele antud tööosa täitmine ja lõpuni viimine. Verbaalsel suunamisel pildimaterjali ja/või sõnakaartide abil lihtsa töö tegevusplaani/tegevuste jada koostamine. Enda abivajaduse märkamine ja abi küsimine.	Plaanid pärast kooli, suunatud karjääri planeerimine. Rollimängud: töövestlused, tööle kandideerimine. Töökuulutuste portaalidest ja ajalehtedest töökuulutuste otsimine ja lugemine. Lihtsa CV koostamine. Koristustöö plaani koostamine pildimaterjali abil või kirjalikult. Koostatud plaani järgimine. Kaaslaste abivajaduse märkamine ja abi osutamine.
---	--	--

Abi vastuvõtmine, abi osutamisel tööprotsessis püsimine.		
Raha. Teadmine raha olemasolust. Raha otstarbe mõistmine. Mängulistes tegevustes sisseostude sooritamine, poeteemalised nuku- ja rollimängud, mänguraha kasutamine. Mänguraha ja pärisraha. Mündid ja paberraha.	Raha otstarve ja kasutamine. Raha päritolu: palk, taskuraha, kingitud raha, annetus, taara tagastamine jms. Müntide ja paberraha välimus ja väärtus. Poes ostu sooritamine koostegevuses. Tutvumine iseteeninduskassadega. Poes kingituste valik sõbrale sünnipäevaks, jõuludeks. Kingituste pakkimine. Reklaamlehtedega tutvumine.	Eelarve ja kokkuvõtte. Raha teenimise võimalused. Esmane ettekujutus eelarvest ja selle koostamisest, oma tulude ja kulude määramine. Kokkuvõtte - selle vajadus. Soovid ja võimalused. Reklaamlehtedest kauba valimine, soodsaima leidmine. Reklaami kasutegurid ja ohud. Kaupluste kliendikaardid ja nende abil kogutud raha kasutamine, soodustused. Ostude sooritamiseks ligikaudse rahasumma määratlemine abiga. Ostude eest tasumine sularahas ja/ või kaardiga. Pangakaart makseviisina, selle turvaline kasutus. Iseteeninduskassa kasutamine. Internetipoed. Internetipoodidest kauba valimine ja ostmine. Ohud internetipoodide kasutamisel. Lihtsa eelarve koostamine (nädal, kuu) verbaalsel suunamisel.

		Kingituse valimine ja ostmine. Erinevate riikide rahaühikud.
ENESETEENINDUSOSKUSED JA KÄITUMINE - õpitulemused		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: • sooritab suunamisel eneseteenindustoiminguid, täidab hügieeninõudeid abiga; • sooritab igapäevatoiminguid osalise abiga; • korrastab abiga oma välimust; • märkab suunamisel ohtu, lähtub tegutsemisel hinnangust tohib - ei tohi; • teab ja kasutab meeldetuletamisel õpitud viisakusväljendeid.	Õpilane: • teeb eneseteenindustoiminguid enamasti iseseisvalt, oskab vajaduse korral abi paluda; • hindab tegevusi põhimõttel meeldib - ei meeldi, oskan - ei oska, tahan - pean; • hoidub nähtavatest ohtudest, kutsub/pöördub abi järele; • käitub meeldetuletamisel viisakalt tuttavates situatsioonides.	Õpilane: • tuleb toime enese teenindamisega, märkab ja abistab teisi igapäevatoimingutes; • kasutab enamlevinud suhtlussituatsioonides viisakusväljendeid • hindab tegevusi põhimõttel õige -vale, meeldib - ei meeldi, tahan - teen, peab - teen, tahan - ei tohi - ei tee; • oskab lugeda hoiatus – ja teabemärke;

		- märkab endale ja teistele ohtlikke olukordi ja reageerib neile, kutsub abi, keeldub teda kahjustavatest tegevustest; - kasutab suhtluses viisakusväljendeid, täidab igapäevaseid viisakusreegleid.
ENESETEENINDUSOSKUSED JA KÄITUMINE - õppesisu		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Igapäevaoskused. Suunamisel iseseisev riietumine. Kinniste sulgemine koostegevuses: lukk, suured nööbid. Käte ja hammaste pesemine verbaalsel suunamisel ja/või skeemi järgi. Suunamisel iseseisev toimetulek WC-s. Suu pühkimine, nina nuuskamine, juuste kammimine verbaalsel suunamisel. Oskus küsida abi.	Igapäevaoskused. Iseseisev toimetulek peamiste igapäevaste eneseteenindus- ja hügieenitoimingutega. Lihtsamates situatsioonides oskus aidata teisi, nt garderoobis, sööklas. Kinniste sulgemine: lukupeaga lukk, trukid, nööbid, sõlme sidumine. Isikliku hügieeni jälgimine. Raskuste puhul abi palumine. Toimetulek ja aktsepteeriv käitumine ujulas, (pere)arsti külastamisel, poes, ühistranspordis jm.	Igapäevaoskused. Toimetulek isikliku hügieeniga lähtuvalt ealistest ja soolistest erinevustest. Enese regulaarne pesemine, pesemisvajaduse märkamine. Küünte lõikamise vajaduse märkamine, küünte lõikamine. Juuksuri teenused. Lipsu sidumine. Kaaslase abistamine (nt kingapaela sidumine, jope selga aitamine, toidu tõstmine vm).

	Ühiskasutatava tualeti kasutamine.	
Söömine. Söömine, söögilauas oma koha katmine ja enda koha koristamine. Tervisliku ja mõõduka toidukogusega harjutamine. Toidu valiku laiendamine.	Söömine. Laua katmine ja koristamine oma klassi õpilastele, valikute tegemine söömisel, elementaarsete lauakommete järgimine. Noa ja kahvli abil söömine. Söömine väljaspool kodu ja kooli: ekskursioonil, piknikul, kohvikus. Tervislik ja ebatervislik toit, nende eristamine, valik. Toidupüramiidi järgi söömisharjumuste jälgimine. Tervisliku toidutaldriku koostamine näidise alusel.	Söömine. Käitumine pidulauas, kohvikus, restoranis, rootsi lauas jm. Avalikus söögikohas tellimuse tegemine ja selle eest (abiga) maksmine. Viisakas söömine, noa abil toidu tükeldamine. Laua katmine pidulikeks sündmusteks. Tervislik toitumine: toidupüramiid, toidukorrad – ja kogused, söömiskultuur. Taimne toit ja loomne toit. Mitmekülgne toit. Vitamiinide vajadus. Ülekaalulisus ja rasvumine - nende ohud ja ennetamise võimaluse. Dieet, selle liigid, vajadus ja ohud.
Käitumine. Käitumine erinevates situatsioonides (tund, vahetund, rühmatuba, arstikabinet jne). Suunamisel viisakussõnade/ viibete/ märkide "palun- aitäh/täna", "tere - head aega" kasutamine.	Käitumine. Viisakas käitumine koolis ja väljaspool kooli: teater, ühistransport, kauplus jms. Viisakussõnade sihipärane kasutamine. Abi palumine, viisakas pöördumine teise inimese poole.	Käitumine. Viisakas ja ebaviisakas käitumine koolis ja väljaspool kooli erinevates ametiasutustes. Ebaviisakast käitumisest hoidumine. Vajaliku teabe saamine, abi küsimine ametiasutustes.

Enda õige ja vale käitumise suunatud eristamine. Ohuolukorras liikumine evakuatsioonijuh'i järgi. Isiklike asjade tundmine, eristamine kaaslaste asjadest. Loomade eest hoolitsemine koostegevuses.	Enda ja kaaslase õige ja vale käitumise eristamine. Hinnangu andmine teiste ja iseenda käitumisele. Ohuolukorras käitumine vastavalt juhiste. Asjade laenamine ja tagastamine. Lemmikloomade eest hoolitsemine, vägivaldse käitumise vältimine.	Käitumise ohuolukorras. Ohu hindamine ja abi palumine/kutsumine. Digitaalse keskkonna käitumise reeglid (internetis levivad petuskeemid, vaenukõne jne). Andmekaitse reeglid. Enda ja teiste fotode jagamine/postitamine. Asjade laenamine, võtmine, vargus. Varastamise ennetamine, selle tagajärgede mõistmine. Võimalikud väärkohtlemise situatsioonid: verbaalne ja füüsiline vägivald, kuriteole ärgitamine, seksuaalne ära kasutamine jms. Abi otsimine. Hooliv ja lugupidav suhtumine endast nõrgematesse inimestesse (nt lapsed ja vanurid), kiusamise ennetamine.
Hoiatus- ja teabemärgid. Esmased kokkupuuted hoiatus- ja teabemärkidega: tualetid, arst, politsei, apteek jms. Koolis ühiskasutatavate ruumide leidmine teabemärkide alusel (tualett, medõde, aula, söökla, spordisaal jms).	Hoiatus- ja teabemärkide tundmine ning mõistmine. Õpitud hoiatus- ja teabemärkide suunamisel leidmine ja äratundmine. Suunamisel orienteerumine õpitud hoiatus- ja teabemärkide järgi.	Hoiatus- ja teabemärkide mõistmine. Ümbritsevas keskkonnas orienteerumine õpitud hoiatus- ja teabemärkide järgi, nt majajuht, olmekeemia märgid, pesumärgid, triikraua reguleerimine, pliit ja praeahi, pesumasin jms. Linnaruumis orienteerumine liiklusmärkide abil, hoonete sees orienteerumine infomärkide abil.

	Õpitud märkide tundmine: tualetid, elekter, kiirabi/arst, politsei, jalakäijatele suunatud liiklusmärgid jms. Ruumisisesed teabemärgid: väljapääs, sissepääs, evakuatsiooni kogunemiskoht, trepp, lift, parkla jne. Suunamisel orienteerumine liiklusmärkide järgi.	Mõisted siltidel "parim enne", "kõlblik kuni", toidu valimine nende lähtuvalt.
KOOL - õpitulemused		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: • orienteerub klassiruumis ja selle lähiümbruses; • tunneb oma klassikaaslasi ja õpetajaid; • teab/kasutab pöördumisel kaaslaste ja õpetaja nime. • tunneb ära endale kuuluvad esemed;	Õpilane: • orienteerub koolis ja kooli lähiümbruses; • teab kaaslaste ja õpetajate nimesid ning kooli nime kus ta õpib • määratleb end kuuluvana kindlasse gruppi (klass, sõpruskond jne); • teab enda sünnipäeva, vanust;	Õpilane: • osaleb oma tuleviku planeerimisel ja teeb suunamisel valikuid jätkuõppeks, valides etteantud valikute vahel; • teab oma sõprade sünnipäevi; • hoiab korras oma asjad ja lähema ümbruse;

• teab oma asjade kokkulepitud hoiukohta; • kasutab tuttavat eset ja õppevahendit vastavalt selle otstarbele.	• teab kaaslaste vanust; • hoiab korras oma koolitarbed; • teeb vahet oma ja võõrastel asjadel, käitub vastavalt; • kasutab suunatult erinevaid digivahendeid praktilises tegevuses; • oskab tuttava esemega või töövahendiga tegutseda vastavalt selle otstarbele.	• teeb vahet oma – võõras – meie asjadel, käitub vastavalt; • oskab käsitseda õpitud multimeedia- ja digivahendeid; • oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle otstarbele ja tegevuse eesmärgile.
KOOL - õppesisu		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Kool. Minu klass, selle sisustus, mängnurk ja erinevad kohad õppimiseks, minu töökoht klassis. Õpetajate ja klassikaaslaste äratundmine. Minu klassi õpilased: kaaslaste nimed, poisid/tüdrukud. Erinevad ruumid koolimajas. Tuttavates ruumides orienteerumine.	Kool. Õpetajate ja kaaslaste nimed, nimepidi kutsumine, nimepildi äratundmine. Klassikaaslaste nimesildid fotoga/ õpilasega seostamine. Kooli nimetus, koolihoone äratundmine, kooli sümbolika. Kaaslaste vanused, sünnipäevad.	Kool. Koolimaja ja selle ümbruse korrashoid. Kool ja tulevane töökoht. Elukutse/ameti valiku planeerimine ja suunamine, toetatud töö võimalused erinevates asutustes. Tutvumine kutseõppeasutuste, päevakeskuste ja tugikeskuste võimalustega.

Tund ja vahetund: töö- ja puhkeaeg.	Erinevate kooliruumide otstarve. Erinevad õppeained. Iseseisev liikumine ühest ruumist teise. Orienteerumine koolihoovis ja kooli lähiümbruses.	Kooli areng läbi ajaloo.
Koolitarbed. Minu asjad, nende kasutamine ja korrashoid. Koolitarvete koht. Riietumine spordiriietesse, spordiriiete kokkupanemine koostegevuses.	Koolitarbed. Minu asjad – kaaslaste asjad – õpetaja asjad. Kaaslaste asjade võtmisel loa küsimine. Klassiruumi ja koolitarvete korrashoid. Spordiriiete ja jalatsite korrashoid suunamisel. Õpetaja juhendamisel õppetöös nutiseadmete ja arvuti kasutamine. Arvuti klaviatuuril trükkimine. Arvuti/ nutiseadme sisse ja välja lülitamine. Robootika alused ja haridusrobotite hooliv kasutamine.	Koolitarbed. Töökoha ja töövahendite korrashoid. Spordiriiete ja jalatsite korrashoid. Arvuti ja nutiseadmete sihipärane kasutus. Infootsing internetist. Nutiseadmete laadimine vastavalt vajadusele. Arvuti ja nutiseadme kasutus meelelahutuseks. Kontrollitud nutiseadmete kasutamise aeg.
VABA AEG - õpitulemused		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane:	Õpilane:	Õpilane: osaleb suunamisel kogukonna üritustel;

• osaleb suunamisel ühisüritustel ja -mängus; • on kaasatud eakohaste ja võimetele vastavatesse vabaaja tegevustesse; • kasutab suunatult digivahendeid mängulistes tegevustes; • eristab päeva ja ööd, töö- ja puhkepäevi; eristab õppetundi ja vahetundi; • jälgib ja järgib suunamisel piltpäevakava.	• osaleb ürituste ettevalmistamisel, esineb pidudel; • valib vaba aja tegevuse etteantud valikute alusel ja tegeleb sellega suunatult; • kasutab suunatult erinevaid digivahendeid praktilises tegevuses; • külastab spordivõistlusi, teatrit, kino ja muid kultuuriasutusi; • teab lihtsamaid mängureegleid, peab neist kinni. • tunneb nädalapäevade järgnevust ja nimetusi, seostab nädalapäevi oma igapäevaste toimingutega; • jälgib ja järgib visuaalset päevakava.	• oskab teha ettevalmistusi tähtpäevade tähistamiseks; • tunneb enamlevinud tähtpäevade kombeid ja sümboleid; • sisustab oma aega meelepärase tegevusega (muusika kuulamine, sportimine, lauamängud jms); • oskab käsitseda õpitud multimeedia- ja digivahendeid; (näiteks radio, arvut) • koostab, jälgib ja järgib enda päevakava.
VABA AEG - õppesisu		

I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Mänguõpetus. Individuaalne mäng rühmas. Suunatud mängimine koos kaaslasega. Mänguasjade valimine, teisega jagamine ja paigutamine oma kohale.	Mänguõpetus. Jõukohased lauamängud, arvutimängud, lihtne rollimäng (imiteerimine). Mängureeglid. Võit ja kaotus.	Mänguõpetus. Seltskondlikud mängud, rollimängud. Arendavad ajaveetmise kohad internetis. Arvutimängud. Interneti piiratud kasutusvajadus ja seal leiduda võivad ohud.
Erinevad vaba aja veetmise võimalused. Pildiraamatute vaatamine/ lugemine, jalutuskäigud, lühimatkad, mängud toas ja õues jne. Osalemine klassi/kooli üritustel. Erinevad sõiduvahendid. Päevaplaani järgimine koostegevuses.	Erinevad vaba aja veetmise võimalused. Mängud (lauamängud, rollimängud, liikumismängud jms), raamatud, TV, muusika kuulamine, matkad, sport, teater, kino jne. Sünnipäevade pidamine, sõprade küllakutsumine. Esinemine kooli üritustel. Peo planeerimine ja organiseerimine täiskasvanu abiga. Osalemine erinevates huvialaringides. Ühistranspordi kasutamine üritustele, ekskursioonile jms sõitmiseks. Päevaplaani järgimine suunamisel.	Erinevad vaba aja veetmise võimalused. Klassipeo/ sünnipäevapeo/ planeerimine ja organiseerimine. Hobid ja harrastused. Osalemine huvialaringides kindla harrastusega tegelemiseks. Iseseisvalt või perega kultuuri-, spordi- vm üritustel osalemine koolis ja väljaspool kooli. Reisimine. Reisi planeerimine koostegevuses. Transpordi kasutamise võimalused. Päevakava koostamine ja järgimine.
Sport.	Sport.	Sport.

Igapäevase õppetegevuse osana koostegevuses liikumismängudes, jalutuskäikudel, matkadel osalemine. Mänguväljakute külastamine. Liikumispausid koolipäeva osana. Vahetundides, sh õuevahetundides läbiviidavates liikumistegevustes koostegevuses osalemine. Sport kui harrastus. Liikumisringides koostegevuses osalemine.	Igapäevase õppetegevuse osana suunamisel liikumis- ja sportmängudes, jalutuskäikudel, matkadel osalemine. Liikumispausid koolipäeva osana. Vahetundides, sh õuevahetundides läbiviidavates liikumistegevustes osalemine. Sport kui harrastus. Liikumis- ja spordiringides suunatud osalemine. Mänguväljakute, terviseradade, ujula kasutamine suunatult vastavalt kehtestatud reeglitele. Visuaalsete juhiste mõistmine, nt spordiväljakute kasutamise reeglid, trenaažööride kasutamise kirjeldus jms.. Võimete piires reeglite sõnastamine.	Igapäevase õppetegevuse osana liikumis- ja sportmängudes, jalutuskäikudel, matkadel osalemine. Liikumispausid koolipäeva osana. Vahetundides, sh õuevahetundides iseseisvalt liikumistegevuste otsimine, kaaslaste kaasamine liikumistegevustesse. Sport kui harrastus. Vaba aja sisustamine sportlike tegevustega. Koolis- või väljaspool kooli toimuvatel treeningutel osalemine. Spordirajatiste ja ujula kasutamine vastavalt kehtestatud reeglitele.
AEG - õpitulemused		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: eristab päeva ja ööd, töö- ja puhkepäevi;	Õpilane: teab ja järgib ööpäevarütmi oma tegevuse planeerimisel;	Õpilane: nimetab kuupäeva, aasta, orienteerub kalendris;

• eristab õppetundi ja vahetundi; • nimetab suunamisel käesolevat aastaaga; • osaleb suunamisel loodusvaatlustes; • märkab aastaegade tajutavaid tunnuseid, riietub abiga vastavalt aastaajale; • on osalenud rahvakalendri tähtpäevade tähistamisel; • jälgib ja järgib suunamisel piltpäevakava.	• tunneb nädalapäevade järgnevust ja nimetusi, seostab nädalapäevi oma igapäevaste toimingutega; • nimetab abiga aastaagu õiges järjestuses; • vaatleb suunamisel ilma ja riietub suunamisel vastavalt ilmale, teab seoses aastaegade loodusnähtuste olulisi tunnuseid; • jälgib kella, oskab nimetada täistunde; • on tutvunud esivanemate eluoluga, sh rahvakalendri tähtpäevadega; • jälgib ja järgib visuaalset päevakava.	• nimetab ja järjestab kuude nimetusi ja seostab neid aastaegadelega; • oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid, lugeda (sümbol)ilmateadet ja vastavalt sellele riietuda; • Märgib ja nimetab täis- ja pooltunni, abiga veerandtunni • kasutab kella aja planeerimisel; • mõistab inimeste eluolu erisusi erinevatel ajaperioodidel; • teab olulisemaid sündmusi Eesti ajaloos; • teab rahvakalendri tähtpäevi aastaringis; • koostab, jälgib ja järgib enda päevakava.
AEG - õppesisu		

I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Ajajaotus. Ööpäeva osad: päev, öö. Õpilase tegevused päeval. Isiklik piltpäevaplaan. Päevaplaani järgimine koostevuses. Tund ja vahetund: töö- ja puhkeaeg. Kooli/tööpäevad, puhkepäevad. Nädalapäevade nimetused, äratundmine.	Ajajaotus. Ööpäeva osad: hommik, lõuna, õhtu, öö. Inimese tegevused ööpäeva eri osadel. Päevaplaani jälgimine ja järgimine, vajadusel suunamisel. Kooli/tööpäevad, puhkepäevad, riiklikud pühad. Koolivaheajad. Nädalapäevade nimetuste mõistmine ja aktiivne kasutamine.	Ajajaotus. Aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund. Päeva- ja nädalarütm. Aastaring ajas (12 kuud, 4 aastaaga). Aastaajad, seostamine kuudega. Kuude järjestus ja numeratsioon. Sündmuste ja pidude seostamine aastaagadega. Päeva, nädala tegevuse planeerimine. Plaani järgimine.
Aastaajad. Ühised suunatud loodusvaatlused. Ilmavaatlustabeli täitmine õpetaja abiga. Sügis. Sügise eri meeltega tajutavad tunnused värvid looduses, loodusnähtused sügisel (lehtede kolletamine, langemine, rändlindude lahkumine jms). Aed sügisel. Sügisannid. Riietus sügisel. Tutvumine sügiseste tähtpäevadega: isadepäev, mardi- ja kadripäev.	Aastaajad. Ühised loodus- ja ilmavaatlused. Ilmavaatlustabeli täitmine. Sügis. Sügise eri meeltega tajutavad tunnused. Sügise tunnuste äratundmine looduses ja pildil. Võrdlemine teiste aastaagadega. Lehtpuud ja põõsad sügisel. Rändlinnud. Sademed. Põld sügisel. Sügistööd aias ja põllul, tööriistad ja masinad.	Aastaajad. Aastaring looduses. Aastaagade vaheldumine, aastaagade vaheldumise põhjused. Päeva pikkus erinevatel aastaagadel, selle põhjused. Õhutemperatuuri jälgimine, mõõtmine. Ilmaportaali internetis. Termomeetrinäidu märkimine tabelisse. Ilma saadete vaatamine ja kuulamine, töö seal antud teabega. Sport ja meelelahutus: erinevad sportimisviisid. Sportimine olenevalt aastaajast.

Talv. Talve eri meeltega tajutavad tunnused, talvised loodusnähtused (lumi, jää). Tegevused talvel: kelgutamine, lumememme ehitamine. Talispordivahendid, nende äratundmine ja kasutamine. Loomade ja lindude toitmine talvel. Loomade tegevused talvel. Talveriietus, oma riiete äratundmine. Tutvumine talviste tähtpäevadega: jõulud, vastlapäev. Kevad. Kevade eri meeltega tajutavad tunnused (lume sulamine, rändlindude saabumine, pajuoksad kevadel, esimesed kevadlilled jms). Kevadine riietus. Kevadised tähtpäevad: kevadpühad, emadepäev. Suvi. Suve eri meeltega tajutavad tunnused. Tegevused suvel: õuemängud, ujumine jms. Suvine riietus. Suvised tähtpäevad: jaanipäev.	Sügisese tähtpäevad: õpetajate päev, mardipäev, isadepäev, kadripäev. Kombed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine. Talv. Talve eri meeltega tajutavad tunnused. Talve tunnuste äratundmine looduses ja pildil. Võrdlemine teiste aastaegade. Sademed talvel. Taimed ja loomad talvel. Kalad, putukad, linnud jm talvel. Tutvumine termomeetriga. Sooja- ja külmakraadid. Riietuse valik vastavalt ilmale, termomeetrinäidule. Tegevused talvel: kelgutamine, suusatamine, uisutamine, lumememme ja lumekindluse ehitamine. Ohutus talvel. Talvised tähtpäevad: jõulud, vastlapäev, sõbrapäev, Eesti Vabariigi aastapäev. Kombed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine. Kevad. Kevade eri meeltega tajutavad tunnused, muutuste jälgimine looduses. Võrdlemine teiste aastaegade.	Loomad, linnud, putukad – elu seotus aastaajaliste muutustega looduses. Tähtpäevad – peamised kombed ja tavad, ettevalmistamine, tähistamine, Osalemine hooajalistes töödes. Puhastuteenused. Aiandus. Põllumajandus.
--	---	--

	Kevadlilled. Rändlindude saabumine. Kevadised tähtpäevad: kevadpühad, emadepäev. Kõrbed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine. Suvi. Suve eri meeltega tajutavad tunnused. Ilmastikunähtused suvel (sademed, vikerkaar, äike). Riietumine suvel. Tegevused suvel: päevitamine, ujumine, kalastamine, sõitmine jalgratta ja rulaga, õuemängud jne. Ohutus suvel (päevituskreemi kasutamine, vee joomine, ülekuumenemise vältimine). Putukate eest kaitsmine (sääsed, puugid). Suvised tähtpäevad: jaanipäev. Kõrbed, tähistamine.	
Kalender. Teadmine kalendri olemasolust ning otstarbest. Nädalapäevade nimetused. PCS piltide, piktogrammide vm pildilise materjalina esitatult äratundmine, seostamine vastavate värvide ja tähtedega. Aastaajad. Aastaegade nimetused ja järgnevus.	Kalender. Nädalapäevade nimetused ja järjestus. Kuude nimetused. Suunamisel kuude seostamine aastaegade ja kuude järgnevus. Kuupäeva tähistamine kalendris eeskuju järgi. Enda sünnipäev ja vanus.	Kalender. Kalendris orienteerumise oskus. Kuude nimetused ja järjestus. Kuude seostamine aastaegade ja kuude järgnevusega. Kuupäeva märkimine ja seostamine kalendris.

Koostegevuses klassis kalendri täitmine (nädala- ja kuupäev, ilm).		Enda, (pereliikmete ja klassikaaslaste) sünnipäev ja vanus.
Kell. Teadmine kella olemasolust ning otstarbest. Kiire ja aeglane. Aja kulu mõõtmine erinevate vahenditega: liivakell, taimerid vms.	Kell. Täis- ja pooltund. Erinevad kellad (mehaanilised, digitaalsed, liivakellad, päikesekellad, kella jälgimine nutiseadmetes). Tegevuseks kulunud aja jälgimine.	Kell. Täistund, pooltund, veerandtund, kolmveerandtund. Töö mehaaniliste ja digitaalsete kelladega, nende omavaheline aja seostamine. Kella 24h piires mõistmine (nt 8:00 = 20:00, 9:00 = 21:00). Ajakavad: tunniplaan, telekava, sõiduplaan jms. Arsti, juuksuri vm visiidi kokkuleppeline aeg. Kellaaeg päevaplaanis orientiirina, tegevuseks kulunud ja planeeritav aeg.
Vana aja lood Perekonna lugu: vanemad, vanavanemad. Vanemate ja vanavanemate lood lapsepõlvest. Perekonna tähtpäevad ja nende tähistamine. Vana aja toa- ja õuemängud, vanaaegsed mänguasjad. Eesti rahvapärinus. Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine koostegevuses.	Vana aja lood Perekonna lugu: lihtne sugupuu. Eesti rahvapärinus. Eesti talurahva tööd ja tegemised. Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine. Rahvariided. EV sümboolika. Eesti hümn, lipp ja vapp. Vanad mängud ja meelelahutused. Aeg maal enne inimasustust: dinosaurused.	Vana aja lood Rahvakalendri tähtpäevade kombid, toit. Peamised sündmused Eesti ajaloos. Eesti linnade tekkimise ajalugu. Kodulinna sünnipäev. Kodulinna fotod erinevatest aegadest. Eesti Vabariik. Tuntud inimesed. Presidendid.

		Erinevad ajaperioodid jääaeg, kiviaeg, rauaaeg jne. Inimtegevus (nt küttimine, korilus, maaharimine jms), ehitised, toit, riietus, transport jms erinevatel ajaperioodidel.
ELUS JA ELUTA LOODUS - õpitulemused		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: - Tunneb õpitud mets- ja koduloomi ning aed- ja puuvilju, taimi, sh ka fotolt ja pildilt. - teab kodu- ja metsloomade häälistsusi ja liikumisviise. - osaleb suunamisel loodusvaatlustes; - eristab suunamisel prügi vajalikest esemetest ja viib prügikasti.	Õpilane: - eristab elus- ja eluta loodust, teab nende tähtsust inimesele; - rühmitab elus- ja eluta looduse õpitud objekte/esindajaid oluliste tunnuste järgi, teab nende elupaiku; - teab levinumaid ränd- ja paigalinde, lindude rände vajalikkust; - teab lindude ja loomade abistamise vajalikkust talvel;	Õpilane: - nimetab õpitu ulatuses elus- ja eluta looduse esindajate olulisemaid tunnuseid, teab elus ja eluta looduse esindajate kasulikkust inimesele; - teeb jõukohast tööd kodus ja koolis; - teab oluliste loodusnähtuste praktilist tähtsust inimesele; - tunneb loodushoiu ja säästva eluviisi põhitõdesid, järgib neid.

	tunneb lihtsamaid loodushoiu põhimõtteid (vee- ja elektri kokkuhoid, prügi vähendamine ja sorteerimine, taaskasutus).	
ELUS JA ELUTA LOODUS - õppesisu		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Elus ja eluta loodus. Esmane kokkupuude mõistetega elus/eluta.	Elus ja eluta loodus. Elusolendid: inimene, loomad, linnud, putukad, taimed. Elusolendite ühised tunnused. Looduslikud eluta looduse osad (vesi, õhk, maavarad, päike, kuu) ja inimeste poolt valmistatud asjad.	Elus ja eluta loodus. Elus ja eluta looduse tunnused ja osad. Elus ja eluta looduse osade eristamine ja rühmitamine tunnuste alusel.
Keskkonnakaitse. Esmased teadmised prügi sorteerimisest ja selle vajadusest. Prügi viskamine prügikasti. Koostegevuses prügi sorteerimine: paber/ papp, biojäätmel.	Keskkonnakaitse. Esmased teadmised keskkonnakaitsest. Vee- ja elektri kokkuhoid: tule kustutamine, käte seebitamisel/ hammaste pesemisel kraani sulgemine, tualetis sobiva veekoguse laskmine, käte kuivatuspaberi, WC-paberi säästlik kasutamine jms. Prügi sorteerimine: paber/papp, biojäätmel, klaas, patareid.	Keskkonnakaitse. Looduskaitse/keskkonnakaitse. Keskkonnareostuse äratundmine (nt reostunud veekogu, metsa alla visatud prügi), sellest teavitamine, selle vältimine. Tutvumine reostamise tagajärgedega ümbritsevas looduses ja videomaterjali abil.

	Taaskasutamise põhimõtted. Paberi taaskasutus joonistamiseks, meisterdamiseks. Riiete jm esemete sorteerimine põhimõttel: taaskasutamiseks kõlblikud - tuleb ära visata. Koduloomade väljaheidete koristamine õues.	Võimalused reostuse vähendamiseks: taaskasutus, plastiknõude, kilekottide jms kasutamise vähendamine. Prügi sorteerimine: paber/papp, biojäätmeklaas, plast- ja metallpakend, joogikartong, patareid, vanad lambid, vanad (mustad) riided. Puhta riietuste/ jalanõude/ mänguasjade vms taaskasutamine, annetamine, konteineritesse / taaskastuskeskustesse viimine.
Elusloodus. Taimed. Lilled. Vaatlemine suunatult sügisel, talvel, kevadel, suvel. Õpitud lillede äratundmine kasvukohas, ruumide kaunistustes, pildil, kujutamine kunsti ja käelise tegevuse töödes. Lillede kasvatamine klassis. Lillede hooldamine koostegEVuses (kastmine, tolmu pühkimine). Puude suunatud vaatlemine sügisel, talvel, kevadel, suvel. Viljapuude liigid: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, ploomipuu Puuviljade maitse, lõhn, kuju, värvus. Õpitud puuviljade äratundmine, sh fotolt ja pildilt.	Elusloodus. Taimed. Söödavad ja mürgised taimed. Taime osad: juur, vars, lehed, õied, seemned, viljad. Taimede areng seemnest. Taimetele eluks vajalikud tingimused: vesi, valgus, soojus, toitained. Üheaastased taimed. Lilled. Toa -,aia - ja põllulilled. Lillede kasvatamine.	Elusloodus. Taimed. Toataimed: Toataimede kasvatamine: valgus, temperatuur, niiskus. Toataimede kasutamine ruumide kujundamisel. Toataimed kui õhupuhastajad. Puu, põõsas, puhmas, rohhtaim, sammal, samblik Ühe- ja mitmeaastased taimed. Töötamine aedniku abilisenä. Tööd pargis. Mets. Metsa tähtsus. Eestis esinevad metsatüübid. Metsatööd.

Aedviljade maitse, lõhn, kuju, värvus. Õpitud aedviljade äratundmine, sh fotolt ja pildilt. Loomad. Koduloomad ja metsloomad. Kodukoha loomad ja linnud. Õpitud loomade ja lindude äratundmine, sh, fotolt, pildilt. Loomade/lindude häälte äratundmine, matkimine. Loomade/lindude liikumisviisid, liikumisviiside äratundmine, liikumise matkimine.	Okas-ja lehtpuude enamlevinud liigid, erinevused ja sarnasused. Puud erinevatel aastaegadel. Puu- ja aedviljade kasvatamine (seeme, taim, vili). Puu- ja aedviljade säilitamine, hoidistamine. Marjad. Söödavad ja mürgised marjad. Marjade säilitamine (külmutamine, kuivatamine). Hoidised. Seened. Söödavad ja mürgised seened. Seente säilitamine. Enamlevinud ravimtaimed: korjamine ja kasutamine. Loomad. Kodu- ja metsloomad, linnud Loomariigi mitmekesisus. Loomade/lindude välisehitus. Putukate, kahepaiksete, kalade, roomajate iseloomulikud tunnused, eristamine loomadest, lindudest. Erinevad elupaigad: mets, põld, soo, veekogud. Loomaaed, loomapargid, farm, talu. Paiga- ja rändlinnud.	Loomad. Kodu- ja metsloomad, kodu- ja metslinnud. Loomariigi mitmekesisus: teistes loodusvööndites elavad loomad. Imetajad: välisehitus, levinumad liigid, tähtsus. Putukad: tähtsus looduses. Putukate kasulikkus inimesele. Putukahammustused, esmaabi. Mesilane/mesilaste pidamine. Kahepaiksed: välised tunnused, elupaik Roomajad: välised tunnused, elupaik, ohud. Esmaabi rästikuhammustuse puhul. Kalad: välised tunnused, elupaik, enamlevinud kalaliigid Eestis. Kasulikkus inimesele. Kalapüük. Linnud: välised tunnused, levinumad linnuliigid, elupaigad, tähtsus. Toitumisahel. Elu ja töö talus ja farmis, kodutute loomade varjupaigas.
---	--	---

	Kodu-/lemmikloomade ja lindude eest hoolitsemine. Loomade kasulikkus inimesele. Loomade kaitse. Toitumine, poegimine. Noorloomad. Metsloomade elu erinevatel aastaegadel. Käitumisreeglid mesitaru, sipelgapesa, linnupesa leidmisel.	
Eluta loodus. Mängud vee ja liivaga. Soe vesi, külm vesi, jää, lumi. Savist voolimine. Õhupalli täispuhumine ja õhu väljalaskmine. Valgus ja pimedus. Varjuteater.	Eluta loodus. Vesi. Vee tähtsus inimese elus. Vee säästlik kasutamine. Vee olekud. Kodukoha veekogud. Õhk. Õhu puhtus. Õhu puhtuse tagamine ruumides. Termomeeter. Tutvumine erinevate termomeetrite ja nende funktsioonidega. 0 kraad/punkt, sooja ja külma temperatuuri leidmine termomeetrilt (seoste loomine, et punane värv on soe ja sinine külm). Muld. Muld taimede kasvukeskkonna ja loomade elupaigana. Valgusõpetus. Pime ja valge aeg. Päike, kuu, tähed.	Eluta loodus. Vesi. Vee leidumine looduses, tähtsus, kaitse. Puhta vee omadused. Vee olekute seos temperatuuri- muutustega. Vee ringkäik looduses. Veekogud (looduslikud ja tehisveekogud). Puhtad/saastatud veekogud. Õhk. Puhta õhu omadused. Õhu tähtsus. Õhusoojus: soe õhk, külm õhk. Erinevad soojusallikad (päike, ahi, radiaator, kamin). Õhutemperatuur erinevatel aastaegadel. Puhas õhk ja saastatud õhk. Termomeeter. Temperatuuriskaala. Pluss- ja miinuskraadid.

		Õhu-, keha- ja veetemperatuuri mõõtmine. Ilmateate mõistmine. Loodusvarad. Loodusvara/maavara. Maavarade tähtsus inimese elus. Savi, liiv, turvas, põlevkivi, paekivi. Muld, mulla harimine. Loodusvarade säästlik kasutamine. Loodushoid. Valgusõpetus. Looduslikud ja kunstlikud valgusallikad. Prillid, suurendusklaas. Hea valgustuse tähtsus. Elekter igapäevaelus. Ohutus. Elektri tähtsus ja säästmine.
MAATEADUS - õpitulemused		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: • orienteerub lähiümbruses;	Õpilane: • orienteerub koolis ja kooli lähiümbruses;	Õpilane: • orienteerub tuttavas avalikus ruumis;

- liigub koos täiskasvanuga tuttavalt marsruudil; - Teab oma kodumaa ja linna nimetust.	- teab asulaid kodukoha ümbruses, tunneb ära Eesti kaardi ja kasutab suunatult digitaalset kaarti; - tunneb ära riigi sümboolika, täidab suunatult sellega seostuvaid käitumisreegleid; - teab põhiilmakaari.	- teab ja näitab kaardilt Eesti suuremaid linna, saari, veekogusid ning õpitud välisriike; - kasutab õpitu piires digitaalset kaarti; - tunneb riigi sümboleid, täidab nendega seotud käitumisreegleid; - oma võimete piires mõistab maailmaruumi olemust.
MAATEADUS - õppesisu		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Elukoht. Asula, kus õpilane elab. Linn/ maa. Õues ja pildilt oma maja ära tundmine.	Elukoht. Kodukoha lähem tundmaõppimine. Elu linnas ja maal. Kodune aadress. Tänav - maantee. Eramaja - kortermaja. Materjalid, millest maja on ehitatud.	Elukoht. Maja ja korteri number. Korrus. Koduse aadressi kirjutamine, ütlemine. Turvalisus: kellele võib vastavat teavet edastada. Oma kodulinna/valla paberkaart ja digitaalne kaart, olulisemate kohtade leidmine sellelt (kodu, kool jms). Digitaalse kaardi abil teekonna planeerimine.
Eestimaa.	Eestimaa.	Eestimaa.

Kodumaa Eesti. Eesti pealinn Tallinn. Kodukoht. Kodukoha nimi. Õppekäigud kodukohas. Kodukohas olevate objektide fotode järgi äratundmine ja nende leidmine õppekäikudel.	Kodukoht Eesti kaardil. Linnad, järved, jõed kodukoha vahetus ümbruses. Tutvumine digitaalse kaardiga. <i>Google maps</i>'i abil kodukoha vaatamine. EV sümbolika. Eesti hümn, lipp ja vapp. Eesti rahvuslind, -lill. Pealinn. Rahvariided. Eesti president.	Eesti kaart. Suuremad linnad, jõed, järved Eestimaal. Maakonnad. Õpilaste poolt külastatud linnade jm asulad. Eesti naaberriigid. Naaberriikide rahvad, keel ja rahvussümbolika. Digitaalse kaardi kasutamine.
Pinnavormid. Künkast üles ja alla ronimine. Kelgutamine.	Pinnavormid. Mägi, org, saar. Raba ja soo. Matkamine mitmekesisel maastikul.	Pinnavormid. Org, tasandik, poolsaar. Matkamine mitmekesisel maastikul.
Ilmakaared. Esmane tutvumine mõistetega põhi ja lõuna: lõunamaa, põhjamaa. Lõuna- ja põhjamaal tehtud fotode vaatamine.	Ilmakaared. Koostöös õpetajaga põhja - lõuna suuna näitamine oma klassis, toas kompassi järgi.	Ilmakaared. Põhja- ja lõunasuuna määramine kompassiga. Tutvumine mõistega lääs ja ida. Eesti kaardil Põhja-Eesti, Lõuna-Eesti, Lääne-Eesti, Ida-Eesti.
Plaan, maakaart, gloobus. Mängud reaalsete esemete vähendatud kujutistega: nukud, mudelautod, nukumajad jms.	Plaan, maakaart, gloobus. Plaan. Koolimaja lähiümbruse plaan, teekond koolist koju.	Plaan, maakaart, gloobus. Plaan. Klassi plaani koostamine ja kasutamine ruumis orienteerumisel.

Ühistööna koolimaja, kooliõue, klassiruumi maketi meisterdamine erinevatest vahenditest (klotsid, karbid, pulgad jms). Pallimängud. Eesti kaardi ühisvaatlemine ja värvi alusel võrdlemine. Mida ja kuidas märgitakse kaardil: linnad, jõed, metsad, mäed jne. Jõgede, majade, puude jms voolimine.	Leppemärgid plaanil: puu, maja, jõgi, tee, mööbliesemed jne. Plaani järgi objektide suunatud leidmine klassis, koolis, kooliõues. Orienteerumismängud plaani järgi klassis, koolimajas, kooli lähiümbruses. Kaart. Eesti geograafiline kaart. Geograafilise kaardi leppevärvused. Kodukoha märkimine kaardil. Kodukoha läheduses asuvad jõed, järved, asulad. Gloobus. Esmane tutvumine gloobusega. Gloobus kui maakera vähendatud mudel ehk „väike maakera“. Maailmaruum:. Esmane tutvumine maailmaruumiga. Maa, päike, kuu, tähed, teised planeedid.	Plaanil märgitud objektide/esemete leidmine klassis, koolis, õues. Kodulinna/küla plaan, oluliste objektide leidmine plaanilt. Orienteerumismängud koduasulas. Kaart. Geograafiline Eesti, Euroopa ja maailma kaart: vaatlemine, võrdlemine. Eestimaa leidmine Euroopa ja maailma kaardilt. Eesti naaberriigid kaardil. Õpilaste jaoks olulised Euroopa ja maailma riigid. Leppevärvused ja -märgid kaardil. Ookeanidele, maismaale, jõgedele, järvedele, asulatele osutamine erinevatel kaartidel. Leppemärgid digitaalsel kaardil: pood, kohvik, kool, park, haigla, peatus jne. Gloobus. Eesti asukoha leidmine ja märkimine gloobusel. Maailmaruum. Kosmos ja maailmaruum, planeetide nimetused. Elu tekkimine Maal.
OHUTUS - õpitulemused		

I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: • orienteerub lähemas ümbruses, nii koolis kui kodus; • lähtub tegutsemisel hinnangust tohib / ei tohi; • märkab suunamisel ohtu; • täidab meeldetuletusel õpitud ohutu käitumise reegleid, sh liikluses.	Õpilane: • oskab võimalikult iseseisvalt liikuda kooli/kodu ümbruses; • hindab tegevusi põhimõttel õige - vale, tohib - ei tohi; • järgib õppekäikudel liikudes suunatult ohutusreegleid; • tunneb õpitud liiklusreegleid ja märke; • hoidub nähtavatest ohtudest, kutsub vajaduse korral abi; • teab ühissõiduki kasutamise reegleid; • oskab käituda ohuolukorras, teab hädaabinumbreid; • oskab paluda ja kutsuda abi.	Õpilane: • liikleb võimalikult iseseisvalt koduasulas; • oskab õppekäikudel liigelda vastavalt liiklusreeglitele ja -märkidele; • loeb ja mõistab hoiatus- ja teabemärke; • märkab endale ja teistele ohtlikke olukordi ja reageerib neile, kutsub abi; • keeldub teda kahjustavatest tegevustest.
OHUTUS - õppesisu		

I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Liiklus. Kõnnitee, sõidutee, maantee, ülekäigurajad, foorid. Ohutu liiklemine kooli ümbruses. Erinevad sõidukid teedel.	Liiklus. Ohutu liiklemine koduasulas. Kergliiklustee. Tee kodust koolini ja koolist koju. Ühissõidukid: sõidukisse sisenemine (kaardi valideerimine, pileti eest maksmine, nupu vajutamine uste avamiseks) ja väljumine. Liiklemine asulavälisel teel. Peamised liiklusmärgid: bussipeatus, kõnnitee, jalgrattatee, käigu-keeld, ülekäigurada, parkla, käigutunnel, esmaabi. Liiklemine pimedal ajal, helkuri kasutamine. Autos ja busses turvavöö kasutamine.	Liiklus. Liiklusmärgid. Liikluseeskirja vajalike sätete tundmine ja järgimine liikluses. Viisakusreeglid ühistranspordis: koha andmine piiratud liikumisvõimega inimestele, pensionäridele, rasedatele. Ühistranspordis piktogrammide ja teabemärkide mõistmine. Jalgratta, rula, tõukerattaga ohutu liiklemine: turvavarustus, helkurid jms.
Ohutusnõuete täitmine. Adekvaatne käitumine häire korral. Õpetaja/täiskasvanu korralduste järgimine hädaolukorras.	Ohutusnõuete täitmine. Käitumine ohuolukorras. Telefoni kasutamine. Hädaabinumber 112. Suunamisel adekvaatne käitumine, abi palumine/ kutsumine tulekahju, vette kukkumise, asjade varastamise korral. Käitumine putuka / looma hammustuse korral.	Ohutusnõuete täitmine:. Hädaabinumber 112, vajaliku informatsiooni edastamine. Käitumine erinevates ohusituatsioonides. Evakuatsioonisiltide mõistmine ja järgimine. Telefoni kasutamine.

	Enesekaitse reeglid palava, külma ilma korral. Lihtne esmaabi.	Enesele ja teistele suunatud ohtliku käitumise märkamine, ohu vältimine, abi palumine/kutsumine.
--	---	--